

ТАРАС ШЕВЧЕНКО У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ

*Бабійчук Тамара,
кандидат педагогічних наук, методист,
Бердичівський педагогічний фаховий коледж,
patriotka_tamara@ukr.net*

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ЗФПО

У закладах фахової передвищої освіти (ЗФПО), на жаль, творчість Тараса Шевченка не вивчається, однак це не значить, що коледжі абстрагувалися від зустрічі з великим Кобзарем. Навпаки, саме ЗФПО зосередилися на популяризації творів Тараса Шевченка не тільки в студентській аудиторії (що є дуже важливо!), але й в інших соціумах (будинках творчості, молодіжних хабах, таборах відпочинку, госпіталях, санаторіях тощо). Питання «Тарас Шевченко в сучасному світі» можна пропонувати насамперед на заняттях літературного гуртка / клубу / факультативу, а також на лекторіях, круглих столах, диспутах, літературно-музичних вечорах, поетичних хвилинках тощо.

Ми вітаємо популяризацію Тараса Шевченка в будь-який спосіб, однак з певними застереженнями. Виходимо з того, що Тарас Шевченко – це насамперед твори, які слід осмислити і з позицій часу їхньої з'яви, і з позицій сьогодення. Тому той, хто займається популяризацією Тараса Шевченка, має відповісти на питання: а) чи наблизить глядача / слухача / читача цей спосіб / форма до глибшого розуміння світогляду і внутрішнього світу Кобзаря, його творів, врешті – до бажання постійно читати їх; б) чи не є такий спосіб / форма фальшивим (а може, ворожим), коли насправді утверджується сам спосіб / форма, а Шевченко у цьому випадку служить привабливою обгорткою, поки що трендовою, модною? На наше переконання, не так усе однозначно і з особою, яка нібито пропагує Тараса Шевченка, однак не знає творів Кобзаря, не розуміє їх, більше – не читала або читала щось ще в школі (тільки за програмою!). Виникає закономірне

питання: чого насправді хоче цей «пропагандист» і хто платить йому за такі послуги? Які наслідки такої «пропаганди»?

На заняттях літературного гуртка / клубу / факультативу говоримо про те, що нині в соцмережах гуляють фейкові вірші Шевченка (їх є до десятка; на постері обов'язково в них фото Кобзаря). На жаль, такі опуси масово поширюються диванними експертами з питань справедливості в українському суспільстві. З'являється сильний козир для ворогів України, які давно і успішно ведуть ідеологічну війну проти нас, а саме: мовляв, для більшості українців Тарас Шевченко – не ідеал, а ідол, якому можна начепити будь-яку маску; а у творі Шевченка ніхто з цих хахлів особливо і не вдумується, пророцтва Шевченка нікого не цікавлять... Студенти, самі розуміючи небезпеку таких новітніх маніпуляцій, мають пояснювати це (режим онлайн чи офлайн) якомога більшої кількості людей – постійно, терпляче, переконливо, наполегливо.

Небезпечною і примітивною, на наш погляд, є пропаганда нібито думок Шевченка про московсько-українську війну (про режим януковича, про Революцію Гідності, напад рашистів, про перемогу України тощо). Не говорив нічого подібного наш великий Кобзар; натомість є твори про саможертвну любов до України, про єдність нації, про оборону рідної мови, про причини нашого рабства, про зрадників, про святу боротьбу народу за свободу і про українських лицарів-героїв. Твори Тараса Шевченка треба уважно, серйозно читати, аналізувати, обговорювати, а не пристосовувати навмання красиві цитати з них до будь-якої життєвої ситуації.

На заняттях розглядаємо пропозиції послухати «живий голос ТГШ», поспілкуватися з «Шевою» (пропозиції в соцмережах; цю «роботу» виконав, кажуть, ШШ). Знову нібито все гаразд, однак насторожуємося, замислюючись над тим, що подають людям. Гидко від аббревіатури ТГШ, від панібратського і зневажливого «Шева»; а ще – від нібито Шевченкових пророцтв на кшталт «Коли Україна перемаже?», «А який вірш ви б написали в 2024-му?» Нам нав'язують Шевченка-екстрасенса, астролога, хіроманта, у той же час відсторонюють від Шевченка, що кликав до важкої праці задля реалізації національної ідеї. Нас

заохочують гратися, а не працювати. І це сьогодні, коли в нас війна, якої світ не бачив, а не гра у «войнушку»...

Жваву дискусію в студентській аудиторії викликають а) роботи художника **Андрія Єрмоленка**, у яких Шевченко представлений в образах байкера, Елвіса Преслі з гітарою, Будди, Супермена, Пікачу; б) **меми**, зокрема виготовлені, наприклад, школярами. Більшість студентів відкидає такі експерименти.

Щоб пізнати справжнього Тараса Шевченка, звертаємося насамперед до надзвичайно ємних передач з циклу **«Велич особистості»** і **«Ген українців»** (автор – Ірина Фаріон). Цікавими є повідомлення про **день 22 травня** в історії української держави, про звитяжців **Василя Макуха** та **Олексу Гірника**, які на знак протесту проти комуністичної диктатури вчинили самоспалення, а ідейним натхненником наших героїв був Тарас Шевченко. Під час розмови ставимо, наприклад, питання «За що ув'язнили **Анатолія Лупиноса** на 12 років, зламали йому долю?» Шукаючи відповідь, студенти читають вірш Лупиноса, виголошений біля пам'ятника Шевченкові 1971-го, і розуміють, наскільки комуністи боялися і самого Кобзаря, і тих, хто закликав здійснити його заповіти. Варто розглянути питання про **заборонені в совєцькому союзі твори** Тараса Шевченка, зокрема «Якби-то ти, Богдане п'яний», «Чигрине, Чигрине», «Великий льох», «Розрита могила», «Стоїть в селі Суботові». Юнаки і дівчата аргументують причини такої заборони. Студентам подобається виконувати завдання – **Тарас Шевченко на війні** (Революція Гідності, АТО, повномасштабне вторгнення московії в Україну). Так, режисер Сергій Проскурня здійснив **проект «Наш Шевченко»**, де записав 365 прочитань шевченкових поезій майданівцями (найвідомішим є виступ героя Небесної Сотні **Сергія Нігояна**, який перед смертю читає напам'ять уривок з поеми «Кавказ»). Тарас Шевченко був на **щитах самооборони Майдану** як оберіг від беркутівців (надпис «Духовний гетьман Майдану»), Кобзар **носив шини** (художник Юрій Шаповал), він кликав до волі (**графіті** зі словами «Вогонь запеклих не пече» художника #Sociopath). В АТО Шевченко був з нашими воїнами у військовій формі (художник Василь Мокан). Коли у звільненій від московських окупантів Балаклії здерди один із білбордів, то побачили Тараса,

прочитали його слова «Борітеся – поборете! Вам Бог помагає!». Сьогодні на плакатах наш Кобзар з джавелінами та у формі ЗСУ (художники Сергій Пантюк та Олександр Грехов)...

Цікавими, яскравими і ефективними можуть бути такі форми роботи, як демонстрація відео «Тарас Шевченко. **Відеопоезія**», огляд «Мій Шевченко» (звітують **читці-декламатори**), **музичний вечір** «Пісня Шевченкова завжди зі мною», **театральна вітальня** з героями творів Шевченка, **віртуальна екскурсія** по галереї «Шевченко у двовзорах Олега Шупляка», написання **есе** «За що Тарас Шевченко був розстріляний у Бородянці», конкурс **буктрейлерів і постерів**, **вікторина** «Чи знаєш ти твори Шевченка», **квест** «У нас нема зерна неправди за собою». Доречним є **гронування** «Ким є Тарас Шевченко для України?» Орієнтовні зразки відповідей: Символ України. Державотворець. Духовний батько нації, що допоміг і допомагає нам зберегти свою ідентичність. Патріот. Захисник рідної мови. Цемент, який об'єднує, згуртовує націю. Автор політичних маніфестів української нації. Пророк, до слів якого треба дослухатися. Месник, який кликав брати зброю і боротися за свободу. Геніальний поет, твори якого наші предки знали напам'ять. Поет, пісні якого надихають на творення доброго. Учитель, портрети якого були чи не в кожній селянській хаті. Зразок цілеспрямованої сильної особистості, яка досягла висот людського духу. Талановитий художник. Філософ. Педагог.

Заходи повинні бути завчасно оголошені, не тривалі в часі (до 60 хв.) і проводитися не похапцем, їм має передувати добре продумана підготовка. На початку заходу – вступне слово, наприкінці – рефлексія учасників і присутніх. Усіх, хто брав участь у підготовці і проведенні заходів, присвячених Тарасові Шевченку, слід назвати поіменно, подякувати їм, а найактивніших нагородити (грамотами, сувенірами, квітами, солодощами).